

Fiche 6: Richtlijn betreffende de bestrijding van aardappelcysteaaltjes

Titel:

Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de bestrijding van aardappelcysteaaltjes

Datum Raadsdocument: 25 april 2005
Nr Raadsdocument: 8399/05
Nr. Commissiedocument: COM (2005) 151
Eerstverantwoordelijk ministerie: LNV i.o.m. FIN

Behandelingstraject in Brussel: Raadswerkgroep Landbouwvraagstukken, Landbouw –en Visserijraad.

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

Dit voorstel betreft de herziening en modernisering van de richtlijn 69/465/EG uit 1969 betreffende de bestrijding van aardappelcysteaaltjes. Aardappelcysteaaltjes zijn schadelijke organismen die bij aardappelen de ziekte aardappelmoehheid veroorzaken. Het betreffen zogenaamde quarantaineorganismen, wat inhoudt dat ze in EU-wetgeving als bijzonder schadelijk zijn aangemerkt en iedere lidstaat verplicht is ze te bestrijden en verdere verspreiding te voorkomen.

De bestaande richtlijn is volgens de Commissie ontoereikend en technisch achterhaald. De Commissie streeft naar harmonisering van de uitvoering van de maatregelen door de lidstaten. Met deze richtlijn worden maatregelen vastgesteld die de lidstaten tegen de aardappelcysteaaltjes (*Globodera pallida* en *Globodera rostochiensis*) moeten nemen. Het systeem werkt via het toetsen van grond op de aanwezigheid van aardappelcysteaaltjes, voorafgaand aan de teelt van pootgoed en ander voortkweekingsmateriaal.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de oude richtlijn betreffen:

- De reikwijdte van de richtlijn wordt verbreed naar het jaarlijks in kaart brengen van het organisme op percelen die worden gebruikt voor de teelt van consumptie- en zetmeelaardappelen (survey);
- Het instellen van een nationaal register waarin onder meer de resultaten van de survey en gegevens over besmette percelen worden opgenomen. De andere lidstaten en de Commissie worden over de resultaten geïnformeerd;
- Standaardisering binnen de EU van het grondonderzoek dat voorafgaand aan de teelt vaststelt of een perceel vrij is van aardappelcysteaaltjes. Voor Nederland betekent dit dat er grotere monsters moeten worden genomen. Wel is bepaald dat als wordt voldaan aan bepaalde voorwaarden de monstergrootte verminderd mag worden tot een lager niveau;
- Evenals in de oude richtlijn wordt bij een vondst van aardappelcysteaaltjes een besmetverklaring opgelegd op het perceel. Nieuw is dat in de richtlijn staat dat het perceel gedefinieerd moet worden, dit gebeurt door de lidstaten. In de richtlijn staan een aantal voorwaarden waarmee rekening gehouden moet worden bij de omschrijving van het perceel;
- De wachtperiode tot het weer mogen bemonsteren van een besmet perceel na bestrijdingsmaatregelen wordt in de richtlijn vastgesteld op minimaal 3 jaar;
- De eisen van de richtlijn ten aanzien van ander voortkweekingsmateriaal dan pootaardappelen worden verlaagd. Er gelden alleen nog eisen voor waardplanten (planten die de ziekte ook kunnen krijgen, zoals bijvoorbeeld uien) en planten die in rotatie met aardappelen worden geteeld. De gestelde eisen zijn minder zwaar dan voorheen.

Rechtsbasis van het voorstel: Artikel 37 EG

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: Raad met gekwalificeerde meerderheid, adviesrecht EP.

Instelling nieuw Comitologie-comité: Nee. De Commissie wordt bijgestaan door een bestaand comité, het Permanent Plantenziektkundig Comité.

Subsidiariteit en proportionaliteit:

Subsidiariteit: Positief. Als aardappelcysteaaltjes niet gelijktijdig en op dezelfde manier in de hele Gemeenschap werden bestreden, zouden beschermingsmaatregelen om de insleep van deze schadelijke organismen in een lidstaat te voorkomen, slechts een beperkt effect hebben. De lidstaten mogen zo nodig aanvullende of strengere maatregelen treffen, als het verkeer van aardappelen binnen de Gemeenschap daar geen hinder van ondervindt.

Proportionaliteit: Twijfelachtig. Nederland heeft twijfels bij de quarantainestatus van de aardappelcysteaaltjes (zeker voor de soort *Globodera rostochiensis*), gezien de vermoedelijke verspreiding ervan in de EU. Er wordt een aantal extra verplichtingen opgelegd aan de lidstaten t.o.v. de oude richtlijn (onder meer zwaardere bemonsteringsintensiteit, instellen van een nationaal register, instellen van survey, aanvullende notificatieverplichtingen). Het totaalpakket van deze verplichtingen is zwaar in relatie tot wat de extra maatregelen zullen opleveren.

Consequenties voor de EU-begroting: geen

Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger:

Er zullen extra kosten zijn voor overheid en bedrijfsleven. De kosten voor het bedrijfsleven zijn veelal gevolg van verscherping van bestaand beleid (o.a. hogere bemonsteringsintensiteit) en de consequenties van de zwaardere maatregelen (met name opbrengstderving t.g.v. langdurig niet beschikbaar zijn van teeltareaal voor de pootgoedteelt). Het instellen van een nationaal register kan tot nalevingskosten leiden bij de laboratoria die de grondonderzoeken uitvoeren.

Voor de overheid betreffen het enige nieuwe verplichtingen die uitvoeringskosten met zich meebrengen, zoals het instellen van een nationaal register, uitbreiding van de surveyverplichting en het voldoen aan notificatieverplichtingen.

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering): Op basis van het huidige voorstel dienen het Besluit bestrijding aardappelmoeheid 1991 (AMvB) en de Regeling aanwijzing gebieden, terreinen en planten aardappelmoeheid (Ministeriële Regeling) aangepast te worden.

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerking treding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid: Per 01-01-2007.

Haalbaarheid is twijfelachtig, gezien een lange onderhandelingsperiode wordt verwacht. De Commissie heeft aangegeven flexibel te zijn ten aanzien van de ingangsdatum.

Consequenties voor ontwikkelingslanden: geen.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

Gezien de vooraanstaande positie van de Nederlandse pootgoedsector in de wereld zijn de Nederlandse belangen groot (de export bedroeg in 2003 710.000 ton, ongeveer de helft daarvan blijft binnen de EU). Het is voor de Nederlandse pootgoedsector van belang een goede naam te houden wat betreft de bestrijding van deze ziekte. Vanwege eisen van een aantal derde landen is ook voor de export van bloembollen en boomkwekerijproducten het bestrijden van deze ziekte van belang.

Het organisme kent een wijde verspreiding in Nederland, zeker in de gebieden waar intensief aardappelen worden geteeld. De voorgestelde wijzigingen kunnen voor telers in een aantal gebieden ingrijpende gevolgen hebben. De intensiteit van het grondonderzoek wordt verhoogd waardoor er een grotere kans is dat de aardappelcysteaaltjes worden aangetroffen. De wachtperiode om weer te kunnen bemonsteren na bestrijdingsmaatregelen wordt langer, dit brengt de noodzaak tot verruiming van de vruchtwisseling (wachttijd tot er de volgende keer aardappelen op een zelfde perceel worden geteeld) met zich mee.

Aan het Commissievoorstel is een zeer lange periode van voorbereidingen voorafgegaan. De meningen over en benaderingswijze van de aardappelcysteaaltjes lopen sterk uiteen in de EU. Nederland heeft enige malen de quarantainestatus van de organismen en de noodzaak van het instellen van een aparte bestrijdingsrichtlijn ter discussie gesteld. Hiervoor was echter geen draagvlak te vinden. Daarna is ervoor gekozen om, gezien de belangen die Nederland heeft, toch actief mee te denken over het voorstel. Dit heeft ertoe geleid dat het voorstel op een aantal belangrijke punten meevalt. Het huidige Commissievoorstel tracht een middenweg te vinden tussen de verschillende meningen en benaderingen. Positief aan het huidige voorstel is het streven om meer inzicht te krijgen in de daadwerkelijke verspreiding van het organisme in de lidstaten en verdere harmonisatie van de aanpak in de EU.

Nederland heeft nog vragen over het nut van het instellen van een jaarlijkse survey in de consumptie en zetmeelteelt om de verspreiding van de aardappelcysteaaltjes vast te stellen. Het is de vraag of een jaarlijkse survey niet zijn doel voorbij schiet. Temeer daar de focus van de richtlijn de pootgoedteelt is.

Nederland staat zeer kritisch tegenover de financiële gevolgen en administratieve lasten van het voorstel voor zowel overheid als het bedrijfsleven. Dit blijkt overigens voor meer lidstaten een punt van zorg te zijn. Nederland streeft ernaar de financiële lasten in het voorstel zoveel mogelijk te beperken zonder het evenwicht uit het voorstel te halen (en daarmee het risico te lopen het voorstel nog verder te verzwaken). Daarnaast wordt geanalyseerd in hoeverre bij de implementatie aangesloten kan worden bij bestaande systemen en reeds beschikbare informatie van zowel overheid als bedrijfsleven.